

The Messy Connections Between Shabbat and Shemitta

Rabbi Jonathan Ziring: jziring@migdalthatorah.org

1. מועד קטן ג' ב-ד עמוד א

וְהָיָה הַלְקָמָא גִּינְהוּ קְרָאִי גִינְהוּ דְתַנְנֵן בְּחֵרִישׁ וּבִקְצִיר תְּשַׁבֵּת רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר אֵין צָרִיד לֹאמַר חֵרִישׁ וְקָצִיר שְׁלֵשׁ שְׁבִיעִית שְׁהָרִי כְּבָר נֶאֱמַר שְׁדָד לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר אֶלָּא חֵרִישׁ שְׁלֵשׁ עָרַב שְׁבִיעִית שְׁנַכְנַס לְשְׁבִיעִית וְקָצִיר שְׁלֵשׁ שְׁבִיעִית שְׁיָצָא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר מָה חֵרִישׁ רְשׁוּת אִף קָצִיר רְשׁוּת יָצָא קָצִיר הָעוֹמֵר שְׁהִיא מִצְוָה

Moed Katan 3b-4a

Are these prohibitions of plowing before the Sabbatical Year really *halakhot* transmitted to Moses from Sinai? **They are** actually prohibitions based on explicit verses. **As we learned** in a *baraita* with regard to the verse “**In plowing and in reaping you shall rest**” (Exodus 34:21) that **Rabbi Akiva says: It is unnecessary** for the verse to speak about **plowing and reaping during the Sabbatical Year, as it was already stated**: “But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath for the Lord; **your field you shall not sow, and your vineyard you shall not prune**” (Leviticus 25:4). This teaches that during the seventh year all agricultural labor is prohibited. **Rather**, the verse comes to prohibit **plowing on the eve of the Sabbatical Year that entered into the Sabbatical Year**, i.e., plowing in the sixth year that will benefit crops growing in the seventh year, **and reaping the crops of the Sabbatical Year that continued into the conclusion of the Sabbatical Year**, i.e., reaping seventh-year produce that continued to grow into the eighth year. **Rabbi Yishmael says** that this verse is to be understood as referring to Shabbat and not to the Sabbatical Year, in accordance with the straightforward meaning of the verse. It teaches as follows: **Just as only optional plowing** is prohibited on Shabbat, as there is no instance where plowing fulfills a biblical mitzva, **so too**, only **optional reaping** is prohibited, **to the exclusion of the reaping of the omer** offering, **which is a mitzva**, and consequently permitted on Shabbat.

2. תלמוד ירושלמי מסכת שביעית פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני' עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי ובית הלל אומרים עד עצרת וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

א. גמ' עד אימתי חורשים כו' כתיב [שמות כג יב] **ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשב וכתוב** **בחריש ובקציר תשב** מה אנן קיימין אם לענין שבת בראשית והלא כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואם לענין שבתות שנים והלא כבר נאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך אלא אם אינו ענין לשבת בראשית ולא לענין שבתות השנים תניהו ענין באיסור שני פרקים הראשונים בחריש ובקציר תשב וכתוב בחריש שקצירו אסור ואיזה זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית ובקציר שחרישו אסור ואיזה זה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית

ב. שמעת רבי אחא בשם רבי יונתן בשעה שאסרו למקרא סמכו ובשעה שהתירו למקרא סמכו בשעה שאסרו למקרא סמכו בחריש ובקציר תשב וכתוב בחריש שקצירו אסור ואי זה זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס

לשביעית ובקציר שחרישו אסור ואי זה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית ובשעה שהתירו למקרא שמכו ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה

מדר"א פולדא	עד אימתי פרק ראשון שביעית	פני משה	א.	עין משפט
<p>עד אימתי חורשין שדה אי"ן. לקמן (ה"ג - ג.) מפרש איזה שדה אי"ן: ערב שביעית. שריך להוסיף מחול על הקודש משנה ששית על השביעית באיסור עבודת קרקע. ולקמן יליף לה מקראי: ב"ש אומרים כל זמן שיפה אפרי. כלומר יפה לפניו הוא ממקן הקרקע לזורך הפרי של ששית ולא לזורך שביעית: עד העצרת. דעד העלאת יפה לפניו ותו לא, מן העלאת ואילך נראה כמתקן הקרקע לזורך שנה שביעית, ונשדה לכן עד הפסוק: גמ' ועשית כל מלאכתך. והכל בכלל, וציוס השביעי לא מעשה כל מלאכה^(א): ואם לענין שבתות שנים. היינו שמיטות: באיסור שני פרקים. וכדמסקינ ואולי: ה"ג בחריש ש"ה היתר. דהיינו של ערב שביעית: בחריש שקצירו ש"ה אי"ן של ערב שביעית שהוא של היתר אלא שנקצר זמנו באיסור והיינו שנכנס הקציר בשביעית, ובקציר של מולאי שביעית שהוא של היתר אלא שהיתה חרישה של איסור בשביעית, והשני פרקים הם אחד לשדה אי"ן ואחד לשדה לכן:</p>	<p>עד אימתי חורשין בשדה האי"ן ערב שביעית. משום שארץ להוסיף משנה ששית על שביעית באיסור עבודת הארץ כדלויף ר"ע לקמן (ה"ג - ג.) בפרקין מקראי, ועד אימתי יהא מותר ערב שביעית שלא יאסר עדיין בשביל תוספת שביעית: כל זמן שהוא יפה אפרי. כלומר שעדיין החרישה היא יפה לפניו של ששית והוא כמתקן לזורך שנה ששית ולא לזורך שביעית: עד העצרת. דעד העלאת יפה לפניו של ששית אבל מעלאת ואילך נראה כמתקן לזורך שביעית ואסור. וצגמ' (ה: ב) אמרינן דר"ג וצית דינו נמנו על שני פרקים הללו, והן נשדה אי"ן עד עלאת ונשדה לכן עד הפסוק כדל"ש לקמן צפ"ג (ה"ג - ג:), והן היתרו דס"ל דרשא דקרא כר' ישמעאל (לקמן ה"ג - ג:). דלא קאי לתוספת שביעית, ואיסור תוספת שביעית הלכתא גמירי לה, וכי גמירי זמנן שביעית המקדש [קייס] אבל זמנן הזה לא ולפיכך היתרו: גמ' כתיב ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות. כל"ל, דלהאי קרא דפרשת כי משא דריש דלש נאמר ג"כ בחריש ובקציר משבות: מה אנן קיימין. להאי בחריש ובקציר משבות ואהיכא קאי: (ה"ג) והלא כבר נאמר ששת ימים</p>	<p>עד אימתי חורשין בשדה האי"ן ערב שביעית. בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפניו ובית הלל אומרים "עד העצרת. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו: גמ' עד אימתי חורשין וכו': (כתוב^(א) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכתוב^(ב) בחריש ובקציר תשבות. מה אנן קיימין אם לענין שבת בראשית והלא כבר נאמר^(ג) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואם לענין^(ד) שבתות שנים והלא כבר נאמר^(ה) שש שנים תורע שורך ושש שנים תזמר כרמך אלא אם אינו עניין שבתות שנים תניהו^(ו) עניין באיסור שני פרקים הראשונים. (ז) בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור ואי זה זה בחריש של זורר שריונית שהוא זורר לשריונית ורצונו שחרישו</p>	<p>א מ"י פ"ג מהלכות שמיטה ויובל הלכה א' סמנ לאיין רטו ו: ב מ"י סס ופ"ד הלכה ט: ג מ"י סס פ"ד הלכה יג:</p>	<p>שינויי גופהאות</p> <p>(א) תעשה מעשיך. ברשיים תעבוד וכן הגיה הפנימי. והוא המקרא דשבות (נד כא), ראה תורה אור: (ב) מלאכתך. ברשיים נוסף ויום השביעי וכו': (ג) שבתות שנים. ברשיים כ"י"ם שבת שביעית. וכן בסמוך: (ד) שבת. ברשיים נוסף לא לענין שבת: (ה) ענין באיסור. ברשיים ענין לתוספת שביעית ואינו רבנן ותקינו לאסור: (ו) בחריש. ברשיים כ"י דתניא ר' עקיבא אומר בחריש: (ז) שהוא יוצא. בחריש (ה) ובמכות (ה) ובבבב"ק ש"א:</p>
				
				<p>הנהרות הגר"א</p> <p>(א) כתיב ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכתוב בחריש ובקציר תשבות. צ"ל כתיב ששית ימים תעבוד וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשבות (ב) אור הנרות הנושא:</p>

3. ויקרא כ"ה:א'-י"ב

(א) וידבר ה' אל-משה בקר סיני לאמר: (ב) דבַר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה: (ג) שש שנים תזרע שְׂדֶךָ ושש שנים תזמר פרמך ואספת את-תבואתה: (ד) ובשנה השביעית שבת שבתוך יהנה לארץ שבת לה: שְׂדֶךָ לא תזרע וכרמך לא תזמר: (ה) את ספייס קצירך לא תקצור ותעבדי זיכרך לא תבצר שנת שבתוך יהנה לארץ: (ו) והייתה שבת הארץ לכם לאכלה לה וילעבדו ולאמרתם ולשקירך ולתושבך הגרים עמך: (ז) ולבְהמתך ולחנה אשר בארצך תהיה כל-תבואתה לאכל: (ח) וספרת לה שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לה שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה: (ט) והעברת שופר תרועה בהקדש השבועי בעשור לקדש ביום הפורים מעבירי שופר בקל-ארצכם: (י) וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל-ישיביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל-אחוזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: (יא) יובל הוא שנת החמישים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את-ספייתיה ולא תבצרו את-גונריה: (יב) כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן-השנה תאכלו את-תבואתה:

Leviticus 25:1-12

(1) The LORD spoke to Moses on Mount Sinai: (2) Speak to the Israelite people and say to them: When you enter the land that I assign to you, the land shall observe a sabbath of the LORD. (3) Six years you may sow your field and six years you may prune your vineyard and gather in the

yield. (4) But in the seventh year the land shall have a sabbath of complete rest, a sabbath of the LORD: you shall not sow your field or prune your vineyard. (5) You shall not reap the aftergrowth of your harvest or gather the grapes of your untrimmed vines; it shall be a year of complete rest for the land. (6) But you may eat whatever the land during its sabbath will produce—you, your male and female slaves, the hired and bound laborers who live with you, (7) and your cattle and the beasts in your land may eat all its yield. (8) You shall count off seven weeks of years—seven times seven years—so that the period of seven weeks of years gives you a total of forty-nine years. (9) Then you shall sound the horn loud; in the seventh month, on the tenth day of the month—the Day of Atonement—you shall have the horn sounded throughout your land (10) and you shall hallow the fiftieth year. You shall proclaim release throughout the land for all its inhabitants. It shall be a jubilee for you: each of you shall return to his holding and each of you shall return to his family. (11) That fiftieth year shall be a jubilee for you: you shall not sow, neither shall you reap the aftergrowth or harvest the untrimmed vines, (12) for it is a jubilee. It shall be holy to you: you may only eat the growth direct from the field.

- Most commentaries (Rash Sirilio, Pnei Moshe, Gra) who insist on reading the Bavli and Yerushalmi together change the verse in 28 from #4 to #5, creating the contradiction they then need to solve.

4. שמות ל"ד:כ"א

(כא) ששֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחַרְיִשׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת:

Exodus 34:21

(21) Six days you shall work, but on the seventh day you shall cease from labor; you shall cease from labor even at plowing time and harvest time.

5. שמות כ"ג:י"ב

(י) וְשֵׁשׁ יָמִים תַּזְרַע אֶת־אֲרָצְךָ וְאֶסְפָּתָהּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: (יא) וְהַשְּׁבִיעִתָּ תִשְׁמְטָנָהּ וְנִטְשָׁתָהּ וְאָכְלוּ אֲבִיגַי עִמָּךְ וַיִּתְּרֶם תֹּאכֵל תֵּיִת הַשְּׂדֵה בְּרִיתֵךְ לְכַרְמֶךָ לְזִיתֶךָ: (יב) שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרֶךָ וַיִּנְפֹּשׁ בְּרִיאָתָהּ וְהִגֵּר:

Exodus 23:10-12

(10) Six years you shall sow your land and gather in its yield; (11) but in the seventh you shall let it rest and lie fallow. Let the needy among your people eat of it, and what they leave let the wild beasts eat. You shall do the same with your vineyards and your olive groves. (12) Six days you shall do your work, but on the seventh day you shall cease from labor, in order that your ox and your ass may rest, and that your bondman and the stranger may be refreshed.

(2) Speak to the Israelite people and say to them: When you enter the land that I assign to you, the land shall observe a sabbath of the LORD.

8. שמות ל"ה:א'-ב'

(א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם: (ב) וַיִּשָּׂא תְּמִימֵ תַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּת שְׁבִתוֹן לַה' כִּלְיָהֶעֱשֶׂה בּוֹ מְלֶאכֶה יוֹמַת:

Exodus 35:1-2

(1) Moses then convoked the whole Israelite community and said to them: These are the things that the LORD has commanded you to do: (2) On six days work may be done, but on the seventh day you shall have a sabbath of complete rest, holy to the LORD; whoever does any work on it shall be put to death.

- As to the nature of the connection between the verses, Mahara Fulda raises two possibilities – is it a היקש or a מצינו. While this seems technical, it cuts to the heart of the issue.

9. רבינו חננאל מסכת מועד קטן דף ג עמוד ב

ואיזהו חריש של ערב שביעית שיצא למוצאי שביעית וכשהתירו אחריהן למקרא סמכו (והא) כתיב הכא בשביעית שבת. וכתוב בשבת בראשית שבת מה ערב שבת בראשית אתה מותר לעשות עד שתשקע החמה אף ערב שבת שביעית אתה מותר לעשות עד שתשקע החמה.